

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Uniónak az eredetmegjelölésekről és a földrajzi jelzésekről szóló Lisszaboni Megállapodás genfi szövegéhez történő csatlakozását követő fellépéséről

(COM(2018) 365 final – 2018/0189 (COD))

(2019/C 110/10)

Előadó: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Felkérés:	Európai Parlament, 2018.9.10. Tanács, 2018.10.17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2018.11.21.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2018.12.12.
Plenáris ülés száma:	539.
A szavazás eredménye:	208/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

- 1.1. A földrajzi jelzések egyedülálló és értékes erőforrást jelentenek az uniós termelők számára az egyre liberalizáltabb és versengőbb globális piacon.
- 1.2. Az Európai Bizottságnak mindig annak érdekében kell eljárnia, hogy megvédje azokat a termelési modelleket és minőségvédelmi rendszereket, amelyeket a fogyasztókra és a termelőkre nézve is előnyös gazdasági, illetve környezeti fenntarthatóságuk miatt világszerte elismernek.
- 1.3. Az árujelzőknek tehát az a különlegessége, hogy a termék helyi dimenziójára fektetik a hangsúlyt és ezáltal a kulturális vonatkozásokat és a helyi know-how-t, a területet és annak agroökológiai különlegességeit domborítják ki. Ezeket a jellegzetességeket meg kell védeni.
- 1.4. Globális szinten jelentős elmozdulás figyelhető meg a hivatalos minőség- és eredetazonosító jelzések fejlődése terén.
- 1.5. Az EGSZB kiemeli ezt a pozitív aspektust, és üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a Genfi Megállapodás és az ahhoz kapcsolódó joggyakorlatok keretein belül nemzetközi szinten biztosítsa a lajstromba vett eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmát, továbbá elengedhetetlenül fontosnak tartja, hogy kísérletet tegyünk a minőségjelzések nemzetközi szintű oltalmát biztosító, összehangolt keret létrehozására. Alapvető fontosságúnak tartja azonban, hogy egy olyan átfogó megközelítés irányába tegyünk lépéseket, amelynek célja, hogy egészében véve megvédje és előmozdítsa a minőségjelzések rendszerét.
- 1.6. Olyan rendszerre kell javaslatot tenni, amely biztosítja a méltányos bánásmódot az összes olyan európai termelő számára, aki nemzetközi szinten is szeretné elismertetni földrajzi jelzését.
- 1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a büntetések és az egyenlőtlen bánásmód elkerülése érdekében meg kell védeni az ilyen, már lajstromozott és európai szinten oltalom alatt álló földrajzi jelzések révén szerzett jogokat.

2. A rendeletjavaslat

- 2.1. Az Európai Bizottság e javaslatának célja egy olyan jogi keret biztosítása, melynek révén az Unió ténylegesen is részt vehet a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) keretében az eredetmegjelölésekkel és a földrajzi jelzésekkel foglalkozó Lisszaboni Unióban, amint az Unió a genfi szöveg szerződő felévé válik.
- 2.2. A genfi szöveg szerint valamennyi szerződő fél köteles a saját területén, a saját jogrendszerének és joggyakorlatának keretein belül biztosítani a lajstromba vett eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmát. Ennek megfelelően egy lajstromba vett eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés mindegyik szerződő félnél oltalom alatt áll, amennyiben a szerződő fél azt el nem utasítja.

2.3. Amint az Európai Unió a genfi szöveg szerződő felévé válik, az Európai Bizottság javasolja, hogy a lisszaboni rendszer szerinti oltalom érdekében nyújtsák be az uniós földrajzi árujelzőket tartalmazó listát (ehhez a tagállamok megegyezése szükséges). Az Uniónak a Lisszaboni Unióhoz történő csatlakozását követően az Unióban oltalom alatt álló és lajstromozott további földrajzi árujelzők nemzetközi lajstromozásának bejelentésére az Európai Bizottság kezdeményezésére, illetve valamely érintett tagállam vagy termelői csoport kérésére kerülhet sor.

2.4. Megfelelő eljárásokat kell bevezetni, amelyek lehetővé teszik az Európai Bizottság számára a szerződő fél harmadik országokból származó és nemzetközi lajstromba vett eredetmegjelölések és földrajzi jelzések értékelését. A szerződő fél harmadik országokból származó és nemzetközi lajstromba vett eredetmegjelölések és földrajzi jelzések Unió általi érvényesítése a genfi szöveg III. fejezetével összhangban történik.

2.5. A szöveg különösen azt írja elő valamennyi szerződő fél számára, hogy hatékony jogorvoslati eszközöket bocsásson rendelkezésre a lajstromozott eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmához (lásd a Lisszaboni Megállapodás genfi szövegének 14. cikkét) ⁽¹⁾.

2.6. Hét uniós tagállam tagja a Lisszaboni Uniónak, és így elfogadta a harmadik országokból származó elnevezések oltalmát. Ahhoz, hogy e tagállamok rendelkezzenek az Uniónak a Lisszaboni Unióhoz történő csatlakozása előtt vállalt nemzetközi kötelezettségeik teljesítésére szolgáló eszközökkel, olyan átmeneti rendelkezéseket kell bevezetni, amelyek hatása csak nemzeti szinten jelentkezik, és nem befolyásolják az Unión belüli vagy a nemzetközi kereskedelmet.

2.7. A genfi szöveg és a Közös Végrehajtási Szabályzat értelmében az eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés nemzetközi lajstromba vétele iránti kérelem benyújtásáért fizetendő díjat az a tagállam viseli, amelyből az eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés származik (lásd a Lisszaboni Megállapodás genfi szövegének 11. cikkét) ⁽²⁾.

2.8. A mezőgazdasági termékeket illetően az Unió a földrajzi árujelzők oltalmát biztosító egységes és részletes rendszereket dolgozott ki. E rendszerek révén az érintett termékek oltalom alatt álló elnevezései egyetlen bejelentési eljárás alapján az egész EU-ban széles körű oltalmat élveznek. A javaslat összhangban áll a földrajzi árujelzők oltalmának kétoldalú, regionális és többoldalú megállapodások révén történő elősegítésére és megerősítésére irányuló általános uniós politikával.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a genfi szöveg és az ahhoz kapcsolódó joggyakorlatok keretein belül nemzetközi szinten biztosítsa a lajstromba vett eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmát. A folyamatosan növekvő mértékű globalizációval jellemzett környezetben – különösen az agrár-élelmiszeripari áruk kereskedelme tekintetében – elengedhetetlenül fontos, hogy kísérletet tegyünk a minőségjelzések nemzetközi szintű oltalmát biztosító, összehangolt keret létrehozására.

3.2. Az Európai Bizottságnak mindig annak érdekében kell eljárnia, hogy megvédje azokat a termelési modelleket és minőségvédelmi rendszereket, amelyeket a fogyasztók egészségére gyakorolt jótékony hatásai és gazdasági, illetve környezeti fenntarthatósága miatt is világszerte elismernek.

3.3. A földrajzi jelzések egyedülálló és értékes erőforrást (az agrár-élelmiszeripar eladásainak 5,7 %-a, azaz több mint 54 milliárd euro 2010-ben) ⁽³⁾ jelentenek az uniós termelők számára az egyre liberalizáltabb globális piacon. A minőségi verseny érdekében tett erőfeszítések azonban haszталanná válnak, ha a minőségi termékeinket megkülönböztető legfőbb eszközt, a földrajzi jelzéseket nem részesítjük kellő védelemben a nemzetközi versenytársakkal szemben.

3.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a földrajzi jelzések megkülönböztető jegyek, amelyek lehetővé teszik, hogy egy termék kitűnjön a konkurens termékek közül, és hogy a fogyasztó tájékoztatást kapjon annak származásáról. A védjegyekkel ellentétben a földrajzi jelzés azt a célt szolgálja, hogy kiemelje a termék és a származási területe közötti kapcsolatot, az árujelzőknek tehát az a különlegessége, hogy a termék helyi dimenziójára fektetik a hangsúlyt és ezáltal a kulturális vonatkozásokat és a helyi know-how-t, a területet és annak agroökológiai különlegességeit domborítják ki. Ezeket a jellegzetességeket meg kell védeni.

⁽¹⁾ http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/fr/wipo_pub_239.pdf.

⁽²⁾ Ugyanott.

⁽³⁾ Lásd: AGRI-2011-EVAL-04. sz. ajánlati felhívás.

3.5. Az EGSZB már 2008-ban, a földrajzi jelzésekről és eredetmegjelölésekről szóló véleményében ⁽⁴⁾ kiemelte, hogy „az európai társadalomban [...] megfigyelhető, hogy folyamatosan növekszik a fogyasztóknak az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek jellegzetességeivel kapcsolatos tudatossága. Ennek következtében növekszik a kereslet a minőségi termékek iránt”. Ez a kijelentés ma érvényesebb, mint valaha, hiszen az európai fogyasztó egyre inkább a helyi, regionális vagy egy adott országra jellemző, minőségi termékeket keresi, amelyek minősége és hírneve, egyéb jellemzői mellett, alapvetően földrajzi eredetéhez köthető ⁽⁵⁾.

3.6. A francia Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács közelmúltban készített, „Az élelmiszerek hivatalos minőség- és eredetjelzései” című véleménye szerint globális szinten jelentős elmozdulás figyelhető meg a hivatalos minőség- és eredetazonosító jelzések fejlődése terén. A földrajzi jelzések azért fejlődnek, mert a fogyasztók egyre növekvő igényét elégítik ki, és ezzel együtt felértékelik az adott területhez kapcsolódó történelmet, örökséget és hagyományos szakutadást is.

3.7. Az EGSZB emlékeztetni kíván arra, hogy a FAO ⁽⁶⁾ szerint megfigyelhető, hogy a földrajzi jelzések a termék fajtájától, a származási régiótól vagy a lajstromozás időtartamától függetlenül nagyon kedvező hatást gyakorolnak az árakra.

3.8. A földrajzi jelzések oltalmával kapcsolatos szempontok minden létrejött vagy tárgyalás alatt álló kétoldalú megállapodásban egyre inkább a középpontba kerülnek. Az EGSZB kiemeli ezt a pozitív aspektust. Alapvető fontosságúnak tartja azonban, hogy egy olyan átfogó megközelítés irányába tegyünk lépéseket, amelynek célja, hogy egészében véve megvédje és előmozdítsa a minőségjelzések rendszerét.

3.9. Ehhez az EGSZB szerint újra át kell gondolni a pozitív lista uniós szintű bevezetésére irányuló javaslatot, amely nincs összhangban azzal a követelménnyel, hogy a földrajzi jelzések rendszerének átfogó védelmét kell biztosítani. Olyan rendszerre kell ugyanis javaslatot tenni, amely biztosítja a méltányos bánásmódot az összes olyan európai termelő számára, aki nemzetközi szinten is szeretné elismertetni földrajzi jelzését. Ez azért is fontos lenne, mert a kiválasztott kritériumok nem vesznek figyelembe más, az Európai Unió egyes területeinek gazdasági fejlődése szempontjából fontos társadalmi-gazdasági kritériumokat. Gyakori eset, hogy egy egész helyi gazdaság épül a földrajzi jelzésekre, amely munkahelyeket teremt, más gazdasági ágazatokra, pl. az idegenforgalomra is rendkívül nagy mértékben kihat és a környezetvédelem szempontjából is előnyös a terület fejlesztésére és foglalkoztatására nézve.

3.10. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság vegye figyelembe az Európai Unió és az Egyesült Királyság közötti jövőbeli új kapcsolatok következményeit és azt, hogy egy pozitív lista meghatározása milyen hatást gyakorolhat a folyamatban lévő tárgyalásokra, amelyek során a teljes uniós minőségbiztosítási rendszer védelmét kellene alapul venni. Az Egyesült Királyságnak kilépése után is tiszteletben kell tartania azokat a földrajzi jelzéseket, amelyeket egy eddig általa is élvezett rendszer biztosít.

3.11. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai agrár-élelmiszeripari ágazatra nagyon nagy veszélyt jelent a termékhamisítás. Az Európai Bizottság által nemrégiben közzétett jelentés ⁽⁷⁾ megerősíti, hogy a leggyakrabban hamisított termékek az agrár-élelmiszeripari termékek.

3.12. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy mostanáig már hét uniós ország csatlakozott a Lisszaboni Megállapodáshoz (Bulgária, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Portugália, Cseh Köztársaság és Szlovákia), és hogy az említett megállapodásban több mint 1 000 olyan lajstromozott földrajzi jelzés szerepel, amelyek esetében az oltalom alatt álló eredetmegjelölések (OEM) és az oltalom alatt álló földrajzi jelzések (OFJ) nemzetközi oltalmát egyetlen lajstromozási eljárással biztosítják.

3.13. Az EGSZB úgy véli, hogy a büntetések és az egyenlőtlen bánásmód elkerülése érdekében meg kell védeni az ilyen, már lajstromozott és európai szinten oltalom alatt álló földrajzi jelzések révén szerzett jogokat.

3.14. Végezetül felhívja a figyelmet egy 2012-es tanulmányra, amely jelenleg az egyetlen olyan munka az Unióban, amely a földrajzi jelzések kereskedelmi értékével foglalkozik ⁽⁸⁾. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy a földrajzi jelzések értékének aránya („value premium rate”) alapvetően nem változott azóta.

Kelt Brüsszelben, 2018. december 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽⁴⁾ HL C 204., 2008.8.9., 57. o.

⁽⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1151>.

⁽⁶⁾ Az ENSZ Élelmészeti és Mezőgazdasági Szervezete.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/report_on_eu_customs_enforcement_of_ipr_2017_en.pdf (jelenleg csak angolul áll rendelkezésre).

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en (jelenleg csak angol nyelven érhető el).